

Преди всичко, добре дошли в първия брой на „Проблеми на постмодерността” и позволете ми още в самото начало да благодаря ръководството на Философски факултет и на колегите от катедра „Социология”, които подкрепиха идеята и дадоха „картбланш” за извървяване на пътя, свързан с разрешенията за старта на електронното списание в рамките на университетската уеб структура.

Замислих списанието да бъде орган на Лабораторията по социология и Клуба на социолога към катедра Социология на Философски факултет при ЮЗУ”Неофит Рилски”. Целта на този научно-изследователски проект и реализация бе да се откликне на нарастващите изследователски търсения на колегите от катедрата и факултета, но и на останалите колеги от университета, както и на ориентациите на не малка част от тях към предизвикателствата на новите медии, включително и чрез проблематизирането на трансформациите в постмодерното общество, в което живеем. Списанието обаче далеч не е предназначено само за учените от университета. То е отворено към всички, които изследват и пишат върху проблемите на съвременното ни.

Защо проблеми на постмодерността? Може би защото живеем във времена, когато модерността не престава да се поставя на критично преосмисляне. От друга страна, защото съвременни процеси, еднозначно считани доскоро за принадлежащи към модерността, се оказват несъвместими или отиващи отвъд нейните представи и принципи. От трета страна, като продължение на опитите за предефиниране на модерността. Известно е, че съществуват

автори, които считат, че постмодерността, с нейните специфични измерения е късна модерност, други, че късната модерност се насища все повече с традиционни елементи, макар и на по-високо еволюционно ниво, и в този смисъл лансират основания за експлициране на нов трети стадий от развитието на обществото. Трети я наричат радикализирана модерност и пр. Етиктирането на обществото като глобално е един такъв опит съпътстващите го трансформационни процеси да се определят като трети стадий след традиционното и модерно общество. Определянето на обществото като медиализирано след 2003 г. също е с претенции за харкериране на нов исторически стадий.

Всъщност зад опитите за предефиниране на стадиите стоят комуникационни детерминанти. Двупосочността на комуникационните процеси, характерни за пространството на традиционните общества, е на път отново да се позиционира като преобладаващата комуникативност, макар и на много по-високо опосредствано ниво в пространството на новия век. Преобладаващата еднопосочност на комуникационния процес, от своя страна, типична за масовата комуникация в късната модерност, отстъпва на мигновената прекъсваемост и двупосочност в постмодерното общество, както и на изменената двупосочност при традиционното общество. Демасовизацията на масовата комуникация, на която сме свидетели днес, *предизвиква търсения* за предифиниране на обсега на самата социална комуникация - не само на понятия, свързани с нея, но и на процеси.

Концепцията за пасивната публика, върху която бе създаден модерният модел на масовото общество и масовата комуникация преживява постмодерни трансформации. Доближи се до традиционния модел и

интерпретация на междуличностната комуникация, но в нови технологично детерминирани условия, направи възможно раждането на „инди” *културата* (съкращение на independent - независим) - превъплъщаване на потребителите в творци – съавтори, автори и пр. Тези трансформации предпоставят един нов поглед към обществото и позволяват идентифицирането на индивидите като микс от конвергентни процеси - едновременна пасивност и активност, едновременна директност и индиректност и пр.

Пред обществото както никога досега в историята на културата не и имало възможност за използване на креативния му потенциал. DIY културата е факт. Индивиди са превъплътят в медии, администрирайки собствени сайтове, блогове, създават фенфикшъни.

Днешното постмодерно общество - обществото на 21 век е не толкова масов конструктор, респективно масово общество от късната модерност. Съвременното общество е съчетание на противоположни процеси - *на масовизация и демасовизация, на обезличаване и персонализация, става все повече зависимо от комуникационните технологии. Днес медиите и техните развития допринасят много по - успешно за медиализирането на обществата, отколкото индустриализацията допринесе навремето за тяхното индустриализиране.*

Появата на *нов структурен елемент в дейностен аспект* - един нов актьор, който действа едновременно като деятел и потребител, превръща *комуникативното действие в иманентна характеристика на съвременното общество в цялата му противоречивост.*

Бизнес отношенията, процесите в науката, културата, изкуството и пр. се съпътстват все повече с подобни актьори. Контактите между хората, институциите, взаимоотношенията в семейството и приятелския кръг също се конструират от подобни актьори. Често срещаното самоопубличностяване във форуми, блогове, фенфикшъни, социални мрежи и пр. се позиционира не само като отговор на дълготрайно нарушено доверие към действащи парадигми, програми, личности, манифестиращи интерпретации от последна инстанция, осигуряващи и осъществяващи публичност институции, но и като личностни реализации.

Повече от всякога Н. Лумън е прав, че обществото е една комуникационна система, в чиято основа е комуникацията. Ю. Хабермас, П. Бъргър и Т. Лукман, също се оказват прави за важноста на понятието комуникативно действие.

Комуникативното действие служи на традициите и обновяването на културните знания; не само в аспекта на координиране на действията, то служи на социалните взаимодействия и формиране на солидарност; комуникативното действие служи за създаването на личностните идентичности и пр. в социализационен аспект. Днес бихме продължили тези виждания на Ю. Хабермас с констатацията, че комуникативното действие в съвременното ни е в основата на всички традиционни дейности, както и че рационализира процесите в техния възможен предел. Идеята му за преплитане на модерния рационален дейностен подход с традиционните комуникативни измерения на рационалните действия, получава завидно потвърждение. Днес са налице много повече доказателства - при това не само за преплитане, но и за детерминация.

Трансформирането на традиционното и модерно социално действие в комуникативно действие в почти всички разрези – при дейностите, свързани с изпълнение на работните задължения, взаимоотношенията с институциите, културата, науката, образованието и пр., издига статута му на основно понятие в постмодерността. Съчетанието на човешка намеса, дистанционност, мигновеност и физически резултат е новата мобилна траектория на комуникативното действие в съвременното общество. То заедно с паралелното съществуване на модерното физическо действие в социума наложи преконцептуализиране на идеята за социалното действие по посока на комуникативното действие. Комуникативността става фундамента, върху който и в рамките на който, социалното действие структурира иманентните си очертания и предпоставя предифинирането на обществото.

Процесите на формиране на нов тип социални общности и образувания с изключително мобилен характер и електронно естество, паралелизирането на виртуалната и физическата среда и обединяването им в една нова медиализирана реалност, смесването на масовата, междуличностната и групова комуникация и смяната на съотношенията както между тях, така и вътре в тях, появата на нови групово комуникационни агрегати, трансформациите в писмената култура и в културата въобще и пр. говорят днес за нов тип усложняване на обществото и неговото функциониране. Това ново усложняване на обществото се характеризира със съчетаването на много стари и нови процеси, но и с улеснения от най-различно естество. Участието, организираността и комуникационно детерминираното социално действие, както и мобилността като негова иманентна характеристика, предизвикат нови форми на социална битийност с комуникационни измерения.

Т.н. масово общество в днешните постмодерни времена е едновременно анонимно и разсредоточено, но и перманентно социално групиращо се общество. То е алиенирано и аномично, но и съчувствено и толерантно. Днес все повече са налице антисциентизъм (недоверие в използване на науката в полза на хората - на тяхното здраве и живот. „Назад към природата” вече не е само рационална идеология, но и своеобразен антисциентистки протест), стремеж и реални процеси на заличаване на нациите държави и премахване на границите между тях, както и поява на друг тип междудържавни, отношения, съчетание на отказ от рационалност и засилена инструментална рационалност.

Постмодерността в съвременното ни се разкрива като социетален микс от традиционна, но и модерна рационалност, линейност във времето и пространството, но и прекъсваемост и монтажност, модерна институционалност и системност, но и безсистемност и мрежова позиционираност. Вл. Дулов в студията си в този брой на списанието е прав, че пред нас вече не е старото модерно общество. Обстоятелството, че в това „нестаро” общество съществуват паралелно елементите на класическото модерно общество, но и наченките на друг тип модерно общество - на негов следващ стадий – е предпоставка за радикални търсения. Новият тип общество е микс от модерни и традиционни социални „кросоувъри” от принципно естество и от властови пространствени едновременности - не само разполагане на властовите отношения в комуникационното пространство, но и превръщането му в инструмент на самата власт. То е не само линейно, разполагащо се във времето и пространството, но и прекъсваемо и интерактивно, характеризира се често с начало във времето, но с отсъствие на край, както при традиционните култури, съчетава

антисциентизъм и сциентизъм, национални самоопределяния и елиминиране на граници и пр. Всичко това са предпоставки за определяне на обществото като навлизащо в нов стадий от своето развитие след модерността, но дали са достатъчни?

Възраждането на „*антиномията на солидарността*“ на Е. Дюркем в съвременното ни разкри, че колкото *по - автономен става човек, толкова по-зависим се оказва той*, но вече не толкова от обществото, колкото от комуникационните технологии. Чрез тях обаче човекът отново се обвързва с обществото.

Тези и много други социално значими процеси и проекции в съвременното ни общество, съпътствано с много иновации и произтичащи от това проблеми, са естествените тематични траектории на стартиращото списание.

Нека му пожелаем успех!

Добринка Пейчева - главен редактор

Април, 2011 г.